

Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право

УДК 343

Гритенко Оксана Анатоліївна

доктор юридичних наук, професор,

професор кафедри кримінально-правових дисциплін

Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

Hrytenko Oksana

Doctor of Law, Professor,

Professor of the Department of Criminal Law Disciplines of the

Educational and Scientific Institute of Law and Innovative Education

Dnipro State University of Internal Affairs

ORCID: 0000-0003-1376-6956

ПОРУШЕННЯ НЕДОТОРКАНОСТІ ЖИТЛА (СТ. 162 КК УКРАЇНИ):

БЛАНКЕТНИЙ ХАРАКТЕР ДИСПОЗИЦІЇ

**VIOLATION OF THE INVIOABILITY OF HOUSING (ARTICLE 162 OF
THE CRIMINAL CODE OF UKRAINE): THE BLANKET NATURE OF
THE DISPOSITION**

***Анотація.** Вступ. Більшість кримінально-правових норм у Розділі V «Кримінальні правопорушення проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина» містять норми з бланкетними диспозиціями, не виключенням є ст. 162 КК України «Порушення недоторканості житла». Щодо бланкетної диспозиції в теорії кримінального права не існує єдиного поняття, проте усі думки вчених доводять, що наявність бланкетної диспозиції свідчить про те, що для*

більш точного з'ясування порушених прав у кримінально-правовій нормі слід звернутися до інших нормативно-правових актів. Постає питання щодо визначення нормативної бази, на яку спирається вказана кримінально-правова норма.

Мета. Метою дослідження є визначення бланкетного характеру диспозиції ст. 162 КК України, через з'ясування нормативно-правових актів, які допомагають з'ясувати сутність та зміст порушеного права.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є: 1) нормативно-правове забезпечення щодо кримінально-правового регулювання суспільних відносин, що забезпечують недоторканість житла; 2) праці вітчизняних авторів, що здійснюють свої наукові дослідження з питань сутності та змісту бланкетних диспозицій.

В процесі здійснення дослідження було використано наступні наукові методи: системно-структурний – дозволив сформулювати уяву про нормативно-правові акти, які допомагають з'ясувати сутність та зміст порушеного права; логічного узагальнення результатів при формулюванні висновків.

Результати. У статті досліджується бланкетна диспозиція кримінального правопорушення, передбачена ст. 162 Кримінального кодексу України. Визначено, що при застосуванні бланкетної диспозиції і встановленні об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 162 КК України, постає питання щодо визначення нормативної бази, на яку спирається вказана кримінально-правова норма. При аналізі враховано, що до кожної частини ст. 162 КК України існує конкретний перелік нормативно-правових актів, які надають можливості повноцінно з'ясувати та розкрити зміст порушеного права. Здійснено звернення до окремих нормативно-правових актів. Доведено, що у диспозиції

ст. 162 КК України йдеться мова «про порушення недоторканості житла чи до іншого володіння особи, незаконне проведення в них огляду чи обшуку, а так само незаконне виселення чи інші дії, що порушують недоторканність житла громадян», що вказує на характер діяння, що є складовою частиною об'єктивної сторони цього кримінального правопорушення. Однак диспозиція, в загальній формі вказуючи на таке порушення, не розкриває зміст злочинного діяння та не описує його безпосередніх ознак, а відсилає для встановлення конкретних порушень до інших нормативно-правових актів. Бланкетна конструкція диспозиції кримінального правопорушення передбаченого ст. 162 КК України обумовлена неможливістю й недоцільністю визначення в кримінально-правовій статті всіх положень щодо регулювання відповідного права. Зміст диспозиції вказаного кримінального правопорушення перебуває в прямій залежності від інших законів і підзаконних нормативно-правових актів України, здебільшого від положень Конституції України, Кримінального процесуального кодексу України, Житлового кодексу України, Цивільного кодексу України, а в питаннях кваліфікації за ч. 2 ст. 162 КК України Закону України «Про Національну поліцію», Закону України «Про прокуратуру», Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», Закону України «Про Службу безпеки України», Закону України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей», Закону України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» тощо. Безумовно, всі проаналізовані вище правові акти мають субсидіарне значення по відношенню до досліджуваної кримінально-правової норми і самостійне значення для суспільних відносин, які вони регулюють, а отже, функціонують незалежно від того, чи передбачено кримінальне покарання за порушення їх положень, чи ні.

Перспективи. В подальших наукових дослідженнях актуальним залишається детальний аналіз більшості нормативно-правових актів за допомогою, яких здійснюється тлумачення ознак кримінального правопорушення, передбаченого ст. 162 КК України. Відповідний аналіз надасть додаткових можливостей правозастосовнику уникнути проблем при кваліфікації ст. 162 КК України.

Ключові слова: *бланкетна, диспозиція, житло, інше володіння, кримінально-правове регулювання, кримінально-правова, нормативно-правові акти, норма, недоторканість.*

Summary. *Introduction. Most of the criminal law provisions in Section V "Criminal Offenses against Electoral, Labor and Other Personal Rights and Freedoms of Man and Citizen" contain provisions with blanket dispositions, not excluding Art. 162 of the Criminal Code of Ukraine "Violation of the Inviolability of Home". There is no single concept regarding the blanket disposition in the theory of criminal law, but all the opinions of scientists prove that the presence of a blanket disposition indicates that for a more accurate clarification of the violated rights in the criminal law norm, it is necessary to refer to other regulatory legal acts. The question arises of determining the regulatory framework on which the said criminal law norm is based.*

Purpose. *The purpose of the study is to determine the blanket nature of the disposition of Art. 162 of the Criminal Code of Ukraine, through clarification of regulatory legal acts that help to clarify the essence and content of the violated right.*

Materials and methods. *The materials of the study are: 1) the normative-legal support of criminal-legal regulation of social relations ensuring the*

inviolability of housing; 2) the works of domestic authors carrying out their scientific research on the issues of the essence and content of blanket dispositions.

Results. The article examines the blanket disposition of the criminal offense provided for in Art. 162 of the Criminal Code of Ukraine. It is determined that when applying the blanket disposition and establishing the objective side of the criminal offense provided for in Art. 162 of the Criminal Code of Ukraine, the question arises of determining the regulatory framework on which this criminal law norm is based. The analysis takes into account that for each part of Art. 162 of the Criminal Code of Ukraine there is a specific list of regulatory legal acts that make it possible to fully clarify and disclose the content of the violated right. An appeal to individual regulatory legal acts is made. It is proven that the disposition of Art. 162 of the Criminal Code of Ukraine refers to "violation of the inviolability of housing or other property of a person, illegal inspection or search thereof, as well as illegal eviction or other actions violating the inviolability of citizens' housing", which indicates the nature of the act, which is an integral part of the objective side of this criminal. However, the disposition, in general terms indicating such a violation, does not disclose the content of the criminal act and does not describe its immediate features, but refers to other regulatory legal acts to establish specific violations. The blanket construction of the disposition of the criminal offense provided for in Art. 162 of the Criminal Code of Ukraine is due to the impossibility and inexpediency of defining in the criminal law article all the provisions for regulating the relevant law. The content of the disposition of the said criminal offense is directly dependent on other laws and by-laws of Ukraine, mostly on the provisions of the Constitution of Ukraine, the Criminal Procedure Code of Ukraine, the Housing Code of Ukraine, the Civil Code of Ukraine, and in matters of qualification under Part 2 of Art. 162 of the Criminal Code of Ukraine The Law of Ukraine "On the National Police", the Law of Ukraine "On the

Prosecutor's Office", the Law of Ukraine "On Operational Investigative Activities", the Law of Ukraine "On the Security Service of Ukraine", the Law of Ukraine "On Bodies and Services for Children's Affairs and Special Institutions for Children", the Law of Ukraine "On State Protection of State Authorities of Ukraine and Officials", etc. Of course, all the legal acts analyzed above have subsidiary significance in relation to the criminal law norm under study and independent significance for regulating social relations, and therefore function regardless of whether criminal punishment is provided for violating their provisions or not.

Discussion. In further scientific research, a detailed analysis of the majority of normative legal acts by means of which the interpretation of the signs of a criminal offense provided for in Article 162 of the Criminal Code of Ukraine is carried out remains relevant. The corresponding analysis will provide additional opportunities for the law enforcement officer to avoid problems when qualifying Article 162 of the Criminal Code of Ukraine.

Key words: *blanket, disposition, housing, other property, criminal law regulation, criminal law, normative legal acts, norm, inviolability.*

Постановка проблеми. Більшість кримінально-правових норм у Розділі V Особливої частини КК України «Кримінальні правопорушення проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина» містять норми з бланкетними диспозиціями, не є виключенням ст. 162 КК України «Порушення недоторканності житла». Бланкетною є диспозиція, яка, не називаючи конкретних ознак злочину або називаючи тільки частину із них, відсилає для встановлення змісту ознак учиненого діяння до інших нормативних актів, які не є законами про кримінальну відповідальність (інших законів, інструкцій, статутів, положень, стандартів, правил, вказівок тощо). Отже, звернемося до теоретичних положень щодо

визначення бланкетної диспозиції. Так, зазначається, що бланкетна диспозиція використовується тоді, коли треба встановити кримінальну відповідальність за порушення правил, що містять різноманітні приписи, вимоги, заборони, які описано та детально розкрито в інших нормативно-правових актах і технічних нормах. Ці акти та норми можуть бути видані до набрання чинності законом про кримінальну відповідальність, що містить бланкетну диспозицію, одночасно з ним або після його видання; вони можуть змінюватися, але норма Закону про кримінальну відповідальність, яка має бланкетну диспозицію, при цьому залишається без змін. Приймають і затверджують такі нормативні акти та технічні норми різні установи й організації. Вони мають відмінності і за сферами застосування. Ці акти та норми, як вже відзначалося, не є джерелами закону про кримінальну відповідальність. Відповідно до останнього (його соціального призначення) вони виконують підпорядковану роль. Приписи, вимоги, заборони, що в них сформульовано, сприяють встановленню ознак злочину, в першу чергу суспільно небезпечного і протиправного діяння (дії або бездіяльності) [23, с. 44]. Бланкетна диспозиція визначає лише загальні ознаки злочину, разом з тим відсилає до нормативного матеріалу інших галузей або систем права, щоб встановити їх конкретний зміст [33, с. 35]. Бланкетна диспозиція – не називаючи конкретних ознак кримінального правопорушення, відсилає для встановлення їх змісту до інших, крім КК, законів, міжнародних договорів, підзаконних нормативно-правових актів [4, с. 88]. Отже, щодо зазначеного виду диспозиції в теорії кримінального права не існує єдиного поняття, проте усі думки вчених доводять, що наявність бланкетної диспозиції свідчить про те, що для більш точного з'ясування порушених прав у кримінально-правовій нормі слід звернутися до інших нормативно-правових актів. Крім того, нормативно-правові акти інших галузей права відіграють важливу роль в

обґрунтуванні кримінально-правової кваліфікації; це впливає з того, що кримінально-правова норма виражена не лише у статтях закону про кримінальну відповідальність, а й у численних інших нормативно-правових актах. У статті кримінального закону законодавець часто не може виключно описати всі ознаки юридичного складу, оскільки вона повинна відзначатися лаконізмом. Водночас задум законодавця повинен бути максимально формалізованим, оскільки, як давно вже відомо, застосуванню підлягає закон, а не мотиви закону, не наміри законодавця. Тому часто окремо взятої статті кримінального закону для кваліфікації недостатньо (наприклад, у разі застосування бланкетних диспозицій, при безпосередній відсилці до комплексу неправових норм, використанні оціночних понять, наявності прогалин у праві). У таких випадках застосовуються додаткові підстави кваліфікації [28, с. 60–61].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями бланкетних диспозицій на загальному рівні займалися такі вчені, як Дудоров О.О. [1; 2; 3], Музика А.А. [26; 27], Панов М.І. [29; 30; 31], Яремко Г.З. [36; 37] та інші. Проте, встановлення бланкетного характеру диспозиції ст. 162 КК України не були предметом окремих досліджень.

Метою статті є визначення бланкетного характеру диспозиції ст. 162 КК України, через з'ясування нормативно-правових актів, які допомагають з'ясувати сутність та зміст порушеного права.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є: 1) нормативно-правове забезпечення щодо кримінально-правового регулювання суспільних відносин, що забезпечують недоторканість житла; 2) праці вітчизняних авторів, що здійснюють свої наукові дослідження з питань сутності та змісту бланкетних диспозицій.

В процесі здійснення дослідження було використано наступні наукові методи: системно-структурний – дозволив сформулювати уяву про нормативно-правові акти, які допомагають з'ясувати сутність та зміст порушеного права; логічного узагальнення результатів при формулюванні висновків.

Виклад основного матеріалу. Об'єктивна сторона досліджуваного кримінального правопорушення характеризується наступними діями: за ч. 1 ст. 162 КК України – незаконне проникнення до житла чи до іншого володіння особи, незаконне проведення в них огляду чи обшуку, а так само незаконне виселення чи інші дії, що порушують недоторканність житла громадян; ч. 2: - ті самі дії, вчинені службовою особою або із застосуванням насильства чи з погрозою його застосування. При з'ясуванні бланкетного характеру диспозиції і встановленні об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 162 КК України, постає питання щодо визначення нормативної бази, на яку спирається вказана кримінально-правова норма при здійсненні кримінально-правової кваліфікації.

Для правильного застосування та кримінально-правової кваліфікації ст. 162 КК України, слід звернутися до нормативно-правових актів, які регламентують відповідне право. При цьому необхідно враховувати що кожна частина відповідного складу містить як подібні, так і відмінні нормативно- правові акти, які надають можливості повноцінно з'ясувати та розкрити зміст порушеного права. Так для з'ясування змісту ч. 1 ст. 162 КК України потрібно звернення до положень Конституції України [22], Кримінального процесуального кодексу України [24]; Житлового Кодексу України [5]. Щодо ч. 2 ст. 162 КК України, то окрім зазначених джерел відповідна частина звертає нас до: Закону України «Про Національну

поліцію» [12], Закону України «Про прокуратуру» [19], Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» [13]; Закону України «Про Службу безпеки України» [20], Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» [15], Закону України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» [14], Закону України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» [7], Закону України «Про правовий режим надзвичайного стану» [18], Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [17], Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» [21], Закону України «Про зону надзвичайної екологічної ситуації» [10], Закону України «Про захист економічної конкуренції» [9], Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» [16]; Закон України «Про боротьбу з тероризмом» [6], Закон України «Про Державну прикордонну службу України» [8], Закон України «Про іпотеку» [11], Сімейного кодексу України [32], Митного кодексу України [25], Цивільного кодексу України [34], Цивільного процесуального кодексу України [35].

На жаль в межах даного наукового дослідження ми не маємо можливості детально проаналізувати усі вищезазначені нормативно-правові акти щодо бланкетного характеру ст. 162 КК України, тому пропонуємо звернутися до окремих. Так, під час кваліфікації кримінального правопорушення, передбаченого ст. 162 КК України, важливим є положення Конституції України. Так, ст. 47 Конституції України в якій декларується, що «Кожен має право на житло. Держава створює умови, за яких кожний громадянин матиме змогу побудувати житло, придбати його у власність або взяти в оренду. Громадянам, які потребують соціального захисту, житло надається державою та органами місцевого самоврядування безоплатно або

за доступну для них плату відповідно до закону. *Ніхто не може бути примусово позбавлений житла інакше як на підставі закону за рішенням суду*» [22]. Також, правильне застосування та кримінально-правова кваліфікація ст. 162 КК України, залежить від положень Кримінального процесуального кодексу України. В межах Кримінального процесуального кодексу України відносно порушення права на житло визначено: в ст. 7. «Загальні засади кримінального провадження» (зміст та форма кримінального провадження повинні відповідати загальним засадам кримінального провадження, до яких, зокрема, відносяться:...6) недоторканність житла чи іншого володіння особи... Крім того, у статті 13. «Недоторканність житла чи іншого володіння особи», визначається, що «Не допускається проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду чи обшуку інакше як за вмотивованим судовим рішенням, крім випадків, передбачених цим Кодексом» [24]. Під час кваліфікації кримінального правопорушення, передбаченого ст. 162 КК України значущими є положення Житлового кодексу України. Так, глава 6 «Користування жилими приміщеннями в будинках (квартирах) приватного житлового фонду» (ст.ст.150-174 Житлового кодексу України) регулює питання користування житловими приміщеннями в будинках (квартирах) приватного житлового фонду, в тому числі і питання найму житлових приміщень. [5]. Не менш важливими є положення Цивільного кодексу України, в якому, у главі 22 «Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи» ст. 311 «Право на недоторканність житла» розкриває та уточнює наступні положення: 1. Житло фізичної особи є недоторканим. 2. Проникнення до житла чи до іншого володіння фізичної особи, проведення в ньому огляду чи обшуку може відбутися лише за вмотивованим рішенням суду. 3. У невідкладних випадках, пов'язаних із

рятуванням життя людей та майна або з безпосереднім переслідуванням осіб, які підозрюються у вчиненні злочину, законом може бути встановлено інший порядок проникнення до житла чи до іншого володіння фізичної особи, проведення в них огляду та обшуку. 4. Фізична особа не може бути виселена або іншим чином примусово позбавлена житла, крім випадків, встановлених законом [34]. При розкритті та з'ясуванні кваліфікуючої ознаки - вчинення службовою особою, бланкетний характер диспозиції ст. 162 КК України також вимагає звернення до відповідних нормативно-правових актів, зокрема до Закону України «Про Національну поліцію», Закону України «Про прокуратуру», Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»; Закону України «Про Службу безпеки України», Закону України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей», Закону України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» тощо.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже маємо визначити наступні висновки. По-перше, у диспозиції ч. 1 ст. 162 КК України йдеться мова «про незаконне проникнення до житла чи до іншого володіння особи, незаконне проведення в них огляду чи обшуку, а так само незаконне виселення чи інші дії, що порушують недоторканність житла громадян», що вказує на характер діяння, що є складовою частиною об'єктивної сторони цього кримінального правопорушення. Однак диспозиція, в загальній формі вказуючи на таке порушення, не розкриває зміст злочинного діяння та не описує його безпосередніх ознак, а відсилає для встановлення конкретних порушень до інших нормативно-правових актів. По-друге, бланкетна конструкція диспозиції кримінального правопорушення передбаченого ст. 162 КК України обумовлена неможливістю й недоцільністю визначення в кримінально-правовій статті всіх положень щодо регулювання відповідного

права. По-третє, зміст диспозиції вказаного кримінального правопорушення перебуває в прямій залежності від інших законів і підзаконних нормативно-правових актів України, здебільшого від положень Конституції України, Кримінального процесуального кодексу України, Житлового кодексу України, Цивільного кодексу України, а в питаннях кваліфікації за ч. 2 ст. 162 КК України Закону України «Про Національну поліцію», Закону України «Про прокуратуру», Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»; Закону України «Про Службу безпеки України», Закону України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей», Закону України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» тощо. Безумовно, всі проаналізовані вище правові акти мають субсидіарне значення по відношенню до досліджуваної кримінально-правової норми і самостійне значення для суспільних відносин, які вони регулюють, а отже, функціонують незалежно від того, чи передбачено кримінальне покарання за порушення їх положень, чи ні.

В подальших наукових дослідженнях актуальним залишається більшість нормативно-правових актів, які виступають фундаментом для правильної кримінально-правової кваліфікації. Також це надасть додаткових можливостей правозастосовнику уникнути проблем при кваліфікації ст. 162 КК України.

Література

1. Дудоров О. О. Бланкетність і зворотна сила кримінального закону. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2015. № 5. С. 175–180.
2. Дудоров О. О. Бланкетність у кримінальному праві: проблеми і перспективи. *Вибрані праці з кримінального права*. Луганськ: Луганський

державний університет внутрішніх справ ім. Е. О. Дидоренка, 2010. С. 50–56.

3. Дудоров О. О. Про місце бланкетної диспозиції норми кримінально-правової заборони у конкретизації змісту складу злочину. *Вісник Академії адвокатури*. 2009. Ч. 1 (14). С. 257–260.

4. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: Навчальний посібник / За заг. ред. М.І. Хавронюка. К.: Ваїте, 2014. 944 с.

5. Житловий Кодекс України від 30 червня 1983 року № 5464-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5464-10#Text> (дата звернення: 09.02.2025).

6. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20 березня 2003 року № 638-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15#Text> (дата звернення: 09.02.2025).

7. Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб: Закон України від 4 березня 1998 року № 160/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160/98-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 08.02.2025).

8. Про Державну прикордонну службу України: Закон України від 3 квітня 2003 року № 661-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15#Text> (дата звернення: 09.02.2025).

9. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11 січня 2001 року № 2210-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text> (дата звернення: 12.02.2025).

10. Про зону надзвичайної екологічної ситуації: Закон України від 13 липня 2000 року № 1908-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1908-14#Text> (дата звернення: 04.02.2025).

11. Про іпотеку: Закон України від 5 червня 2003 року № 898-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-15#Text> (дата звернення: 09.02.2025).

12. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 10.02.2025).

13. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 року № 2135-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text> (дата звернення: 09.02.2025).

14. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей: Закон України від 24 січня 1995 року № 20/95-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 07.02.2025).

15. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30 червня 1993 року № 341-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12#Text> (дата звернення: 05.02.2025).

16. Про питну воду та питне водопостачання: Закон України від 10 січня 2002 року № 2918-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2918-14#Text> (дата звернення: 06.02.2025).

17. Про правовий режим воєнного стану: Закон України 12 травня 2015 року № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 10.02.2025).

18. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16 березня 2000 року № 1550-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14#Text> (дата звернення: 09.02.2025).

19. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text> (дата звернення: 07.02.2025).

20. Про Службу безпеки України: Закон України 25 березня 1992 року № 2229-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text> (дата звернення: 06.02.2025).

21. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22 червня 2000 року № 1835-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-14#Text> (дата звернення: 09.02.2025).

22. Конституція України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 12.02.2025).

23. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / [Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін.]; за ред. проф. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. 4-те вид., переробл. і допов. Х.: Право, 2010. 456 с.

24. Кримінальний процесуальний кодекс України від 28 грудня 1960 року № 1001-05 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1001-05#Text> (дата звернення: 10.02.2025).

25. Митний кодекс України 13 березня 2012 року № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення: 09.02.2025).

26. Музика А. А., Азаров Д. С. Проблема бланкетних диспозицій в українській кримінально-правовій доктрині. *Кримінальний кодекс України 2001 р.: проблеми застосування і перспективи удосконалення*: тези доповідей та повідомлень учасників Міжнародного симпозіуму, 21–22 вересня 2012 року. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. С. 459–466.

27. Музика А. А., Багіров С. Р. Бланкетна диспозиція норми кримінального права і ст. 58 Конституції України: є привід для дискусії. Матеріали IV Яценківських читань (2023 рік): 1. *Збірка тез доповідей*

учасників науково-практичної конференції "Сучасне кримінальне право України: конституційний, міжнародно-правовий та порівняльно-правовий виміри" (26 грудня 2023 року). 2. Збірка тез доповідей учасників круглого столу здобувачів освіти "Кримінальне право України: окремі нормативні, правозастосовні та теоретичні проблеми" (27 грудня 2023 року). 3. Резюме панельної дискусії "Міжнародне кримінальне право без міфів, страхів та стереотипів" (27 грудня 2023 року) / упоряд. А. А. Стрижевська, С. Д. Шапченко, К. П. Задоя / Taras Shevchenko National University of Kyiv, UA Experts. Київ, 2024. С. 39–43.

28. Навроцький В.О. Основи кримінально-правової кваліфікації: навч. посібник. К.: Юрінком Інтер, 2006. 704 с.

29. Панов М. І., Квасневська Н. Д. Кримінально-правова норма при бланкетній диспозиції закону про кримінальну відповідальність: поняття і особливості застосування. *Теоретичні та прикладні проблеми сучасного кримінального права*: матеріали II міжнар. наук.-практ. конф., м. Луганськ, 19 – 20 квітня 2012 р. / Упорядн.: Є. О. Письменський, Ю. Г. Старовойтова. МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2012. С. 391–396.

30. Панов М., Квасневська Н. Кваліфікація злочинів при бланкетній диспозиції закону про кримінальну відповідальність. *Право України*. 2010. № 9. С. 47–56.

31. Панов Н. И., Квасневская Н. Д. Уголовно-правовая норма при бланкетной диспозиции закона об уголовной ответственности: понятие и особенности применения. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2016. № 1 (6). С. 113–130.

32. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. № 2947-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text> (дата звернення: 09.02.2025).

33. Сухонос В. В. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник. Суми: Університетська книга, 2016. 375 с.

34. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 09.02.2025).

35. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 09.02.2025).

36. Яремко Г. З. Бланкетні диспозиції в статтях Особливої частини Кримінального кодексу України: дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2010. 408 с.

37. Яремко Г.З. Бланкетні диспозиції в статтях Особливої частини Кримінального кодексу України: монографія. За ред. В.О. Навроцького. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. 424 с.

References

1. Dudorov, O. O. (2015). Blanketnist i zvorotna syła kryminalnoho zakonu [Blanketness and retroactivity of criminal law]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. 2015. № 5. S. 175–180 [in Ukrainian].

2. Dudorov, O. O. (2010). Blanketnist u kryminalnomu pravi: problemy i perspektyvy [Blanketness in criminal law: problems and prospects]. *Vybrani pratsi z kryminalnoho prava*. Luhansk: Luhanskyi derzhavnyi universytet vnutrishnikh sprav im. E. O. Dydorenka, 2010. S. 50–56 [in Ukrainian].

3. Dudorov, O. O. (2009). Pro mistse blanketnoi dyspozytsii normy kryminalno-pravovoi zaborony u konkretyzatsii zmistu skladu zlochynu [On the place of the blanket disposition of the norm of criminal law prohibition in specifying the content of the elements of a crime]. *Visnyk Akademii advokatury*. 2009. Ch. 1 (14). S. 257–260 [in Ukrainian].

4. Dudorov, O.O., Khavroniuk, M.I. (2014). Kryminalne pravo [Criminal law]: Navchalnyi posibnyk / Za zah. red. M.I. Khavroniuka. K.: Vaite, 2014. 944 s. [in Ukrainian].
5. Housing Code of Ukraine dated June 30, 1983 No. 5464-X. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5464-10#Text> [in Ukrainian].
6. Law of Ukraine "On Combating Terrorism" dated March 20, 2003 No. 638-IV. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15#Text> [in Ukrainian].
7. Law of Ukraine "On State Protection of State Authorities of Ukraine and Officials" dated March 4, 1998 No. 160/98-BP. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160/98-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].
8. Law of Ukraine "On the State Border Service of Ukraine" dated April 3, 2003 No. 661-IV. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15#Text> [in Ukrainian].
9. Law of Ukraine "On Protection of Economic Competition" dated January 11, 2001 No. 2210-III. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text> [in Ukrainian].
10. Law of Ukraine "On the Zone of Emergency Ecological Situation" dated July 13, 2000 No. 1908-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1908-14#Text> [in Ukrainian].
11. Law of Ukraine "On Mortgage" dated June 5, 2003 No. 898-IV. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-15#Text> [in Ukrainian].
12. Law of Ukraine "On the National Police" dated July 2, 2015 № 580-VIII. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> [in Ukrainian].

13. Law of Ukraine "On Operational and Investigative Activities" dated February 18, 1992 No. 2135-XII. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text> [in Ukrainian].

14. Law of Ukraine "On Bodies and Services for Children and Special Institutions for Children" dated January 24, 1995 No. 20/95-BP Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].

15. Law of Ukraine "On Organizational and Legal Foundations of Combating Organized Crime" dated June 30, 1993 No. 341-XII. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12#Text> [in Ukrainian].

16. Law of Ukraine "On Drinking Water and Drinking Water Supply" dated January 10, 2002 No. 2918-III. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2918-14#Text> [in Ukrainian].

17. Law of Ukraine "On the Legal Regime of Martial Law" of May 12, 2015 No. 389-VIII. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> [in Ukrainian].

18. Law of Ukraine "On the Legal Regime of the State of Emergency" dated March 16, 2000 No. 1550-III. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14#Text> [in Ukrainian].

19. Law of Ukraine "On the Prosecutor's Office" dated October 14, 2014 No. 1697-VII. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text> [in Ukrainian].

20. Law of Ukraine "On the Security Service of Ukraine" of March 25, 1992 No. 2229-XII. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text> [in Ukrainian].

21. Law of Ukraine "On the Participation of Citizens in the Protection of Public Order and the State Border" dated June 22, 2000 No. 1835-III. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-14#Text> [in Ukrainian].

22. Constitution of Ukraine of June 28, 1996 No. 254k/96-BP. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].

23. Kryminalne pravo Ukrainy: Zahalna chastyna [Criminal Law of Ukraine: General Part]: pidruchnyk / [Iu. V. Baulin, V. I. Borysov, V. I. Tiutiuhin ta in.]; za red. prof. V. V. Stashysa, V. Ya. Tatsiia. 4-te vyd., pererobl. i dopov. Kh.: Pravo, 2010. 456 s. [in Ukrainian].

24. Criminal Procedure Code of Ukraine dated December 28, 1960 No. 1001-05. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1001-05#Text> [in Ukrainian].

25. Customs Code of Ukraine of March 13, 2012 № 4495-VI. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> [in Ukrainian].

26. Muzyka, A. A., Azarov, D. S. (2012). Problema blanketnykh dyspozytsii v ukrainskii kryminalno-pravovii doktryni [The problem of blanket dispositions in Ukrainian criminal law doctrine]. *Kryminalnyi kodeks Ukrainy 2001 r.: problemy zastosuvannia i perspektyvy udoskonalennia: tezy dopovidei ta povidomlen uchasnykiv Mizhnarodnoho sympoziumu, 21–22 veresnia 2012 roku*. Lviv: Lvivskyi derzhavnyi universytet vnutrishnikh sprav, 2012. S. 459–466 [in Ukrainian].

27. Muzyka, A. A., Bahirov, S. R. (2024). Blanketna dyspozytsiia normy kryminalnoho prava i st. 58 Konstytutsii Ukrainy: ye pryvid dla dyskusii [The blanket disposition of the criminal law norm and Article 58 of the Constitution of Ukraine: there is a reason for discussion]. *Materialy IV Yatsenivskykh chytan (2023 rik): 1. Zbirka tez dopovidei uchasnykiv naukovo-praktychnoi konferentsii*

"Suchasne kryminalne pravo Ukrainy: konstytutsiinyi, mizhnarodno-pravovyi ta porivnialno-pravovyi vymiry" (26 hrudnia 2023 roku). 2. Zbirka tez dopovidei uchasnykiv kruhloho stolu zdobuvachiv osvity "Kryminalne pravo Ukrainy: okremi normatyvni, pravozastosovni ta teoretychni problemy" (27 hrudnia 2023 roku). 3. Reziume panelnoi dyskusii "Mizhnarodne kryminalne pravo bez mifiv, strakhiv ta stereotypiv" (27 hrudnia 2023 roku) / uporiad. A. A. Stryzhevska, S. D. Shapchenko, K. P. Zadoia / Taras Shevchenko National University of Kyiv, UA Experts. Kyiv, 2024. S. 39–43 [in Ukrainian].

28. Navrotskyi, V O (2006). Osnovy kryminalno-pravovoi kvalifikatsii [Fundamentals of criminal law qualification]: navch. posibnyk. K.: Yurinkom Inter, 2006. 704 s. [in Ukrainian].

29. Panov, M. I., Kvasnevskia, N. D. (2012). Kryminalno-pravova norma pry blanketnii dyspozytsii zakonu pro kryminalnu vidpovidalnist: poniattia i osoblyvosti zastosuvannia [Criminal law norm in the blanket disposition of the law on criminal liability: concept and features of application]. *Teoretychni ta prykladni problemy suchasnoho kryminalnoho prava: materialy II mizhnar. nauk.-prakt. konf., m. Luhansk, 19 – 20 kvitnia 2012 r.* / Uporiadn.: Ye. O. Pysmenskyi, Yu. H. Starovoitova. MVS Ukrainy, Luhan. derzh. un-t vnutr. sprav im. E. O. Didorenka. Luhansk: RVV LDUVS im. E. O. Didorenka, 2012. S. 391–396 [in Ukrainian].

30. Panov, M., Kvasnevskia, N. (2010). Kvalifikatsiia zlochyniv pry blanketnii dyspozytsii zakonu pro kryminalnu vidpovidalnist [Qualification of crimes under the blanket disposition of the law on criminal liability]. *Pravo Ukrainy*. 2010. № 9. S. 47–56 [in Ukrainian].

31. Panov, N. Y., Kvasnevskia, N. D. (2016) Uholovno-pravovaia norma pry blanketnoi dyspozytsii zakona ob uholovnoi otvetstvennosti: poniatye y osobennosti pryimeneniia [Criminal-legal norm under the blanket disposition of the law on criminal liability: concept and features of application]. *Visnyk*

Asotsiatsii kryminalnoho prava Ukrainy. 2016. № 1 (6). S. 113–130 [in Ukrainian].

32. Family Code of Ukraine dated January 10, 2002 No. 2947-III. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text> [in Ukrainian].

33. Sukhonos, V. V. (2016). *Kryminalne pravo Ukrainy. Zahalna chastyna* [Criminal law of Ukraine. General part]: pidruchnyk. Sumy: Universytetska knyha, 2016. 375 s. [in Ukrainian].

34. Civil Code of Ukraine dated January 16, 2003 No. 435-IV. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> [in Ukrainian].

35. Civil Procedure Code of Ukraine dated March 18, 2004 No. 1618-IV. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> [in Ukrainian].

36. Iaremko, H. Z. (2010). Blanket provisions in the articles of the Special Part of the Criminal Code of Ukraine: PhD diss. Lviv, [in Ukrainian].

37. Iaremko, H.Z. (2011). *Blanketni dyspozytsii v statyakh Osoblyvoi chastyny Kryminalnoho kodeksu Ukrainy* [Blanket provisions in the articles of the Special Part of the Criminal Code of Ukraine]: monohrafiia. Za red. V.O. Navrotskoho. Lviv: Lvivskyi derzhavnyi universytet vnutrishnikh sprav, 2011. 424 s. [in Ukrainian].